

НАПІВАФІКСИ ЯК ПОТУЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ СЛОВОТВОРЕННЯ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Англійська мова, як і будь-яка мова світу, не є застиглим явищем. Вона розвивається, змінюється її лексичний склад: деякі слова застарівають і виходять з ужитку, водночас нові мовні одиниці з'являються і поповнюють її лексичний шар. Розділ мовознавства, що вивчає слова з погляду способу їх утворення в мові, називається словотвором. Виокремлюють наступні види словотвору: морфологічний (або деривація, – утворення нових слів за допомогою афіксів), синтаксичний (утворення складних слів), семантичний (вживання слів, що вже існують у мові, у новому значенні).

При морфологічному словотворі нові лексичні одиниці утворюються додаванням однієї чи кількох морфем. Афіксальні морфеми поділяються на суфікси та префікси. Проте учені говорять про ще один клас афіксальних морфем – напівафікси. «Подібним елементам у свій час були надані різні назви, а саме: афіксоїди (М. М. Шанський, В. Д. Аракін), суфіговані елементи (В. В. Виноградов), напівафікси (М. Д. Степанова), напівсуфікси (Г. Марчанд), відносно вільні (зв'язні) морфеми (О. С. Кубрякова), одиниці особливого статусу (Р. Г. Зятківська), повнозначні слова, що виступають у ролі суфіксів (О. Д. Мешков), суфіксоїди (І. Б. Бартков, Н. М. Мікаелян), радиксоїди (Р. Сафін). Таке різнобарв'я термінів пояснюється тими лінгвістичними концепціями, у відповідності з якими лінгвісти інтерпретують мовний матеріал» [1, с. 262].

У сучасній англійській мові напівафікси можуть утворювати різні частини мови: іменники (*freeloader* – людина, яка намагається отримати якісь товари чи послуги безкоштовно, *omniblow* – невимогливий невдаха), прикметники (*cross-cultural* – крос-культурний, *multi-engine* – який має більше одного двигуна, *multitaskative* – багатозадачний, *worthful* – поважний, цінний), дієслова (*to cross-check* – перевіряти щось під різними кутами та користуючись різними джерелами для більшої точності; *to telemeasure* – дистанційно вимірювати), герундіальні форми (*telebanking* – виконання банківських операцій онлайн), дієприкметники (*all-consuming* – всепоглинаючий, який забирає весь час, *all-embracing* – всеохоплюючий). Подекуди слова, утворені за допомогою напівафіксів, можуть утворювати похідні лексеми, формуючи словотвірні гнізда: *freeload* (отримувати послуги або задоволення, не даючи нічого взамін) → *freeloader* (людина, яка так вчинює), *all-night* (цілонічний) → *all-nighter* (клуб, що працює, або захід, що

триває цілу ніч)→*all-nighting* (неспання, робота, навчання цілу ніч). На сучасному етапі розвитку англійської мови напівафікси утворюють велику кількість термінів, що є репрезентантами термінологій різних сфер людської діяльності: *cross-cultural*, *telecourse*, *telelecture* (освіта), *Multi-Touch* (ІТ-сфера), *teledensity* (телекомунікації), *telemedicine*, *telesurgery*, *teletherapy* (медицина), *telebanking* (банківська сфера); а також терміни із узагальненим значенням, наприклад, *all-embracing*. Проте останнім часом ці форманти все частіше залучаються до утворення розмовної лексики і навіть сленгізмів. Наведемо кілька прикладів розмовних лексичних одиниць: *all-consuming* – який забирає увесь час людини, *all-around* – (жарт.) компетентний у багатьох сферах, «всезнайка». До неологічних сленгізмів можемо віднести *omniblow* – «сірий», скромний, невимогливий невдаха, або *megadual* – щось дуже хороше. Сленгізм *dual* в даному випадку використовується в значенні «у два рази кращий». Нерідко цей префікс застосовується в мистецтві та шоу бізнесі: *megabook*, *megahit*, *megarich*, *megastar* тощо.

Напівафікси можуть утворювати бленди, додаючись до так званих «осколків» – скорочених кореневих морфем: *freegan* – той, хто їсть їжу, залишену або викинуту іншими (від *free* *vegan*), *freepon* – безкоштовний купон на отримання якоїсь послуги (від *free* *coupon*). Подекуди трапляються поодинокі випадки еліптичних скорочень, коли напівафікс бере на себе значення скороченого другого компонента мовної одиниці. Так, в одній англомовній рекламі формант *multi* було вжито на позначення *multivitamin*, можливо, задля мовної економії, тому що за короткий час рекламного ролика необхідно подати якомога більше інформації: "*The FDA recommends all adults take a multi every day.*"

Таким чином, бачимо, що напівафікси виступають потужним інструментом творення нової лексики в сучасній англійській мові, утворюючи мовні одиниці різних частин мови, які належать різним семантико-стилістичним угрупованням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Угонь, Л. М. Теорія напівафіксів: історія становлення [Текст] / Л. М. Угонь // Наукові записки. Серія «Філологічна». С. 262-266 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > cgiirbis_64.
2. Угонь, Л. Етимологічні характеристики напівафіксів сучасної англійської мови [Текст] / Л. Угонь // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. – Луцьк, 2012. – № 22. – С. 100–104.

3. Єнікєєва, С. М. Системність і розвиток словотвору сучасної англійської мови [Текст]: монографія / С. М. Єнікєєва. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2006. – 303 с.